

האם משלמת עיריית תל-אביב לקבלני-עפר פרטיים עבור קרקע מרכושה הנגנבת ממנה?

אחדים בכיכר-המדינה. אביה הנרגש מיהר לצלצל לראש-העיר שלמה (צי"צ) להט. תבע להסיר מיד את המיפגע המסוכן.

מיקרה

מוזר

רשי-העיר, שהתרשם מן התלונה, הורה לסלק את ערימות-החול עוד באותו יום, ולגלח את הכיכר העומדת לקבל מרי-אה חדש לקראת הבחירות. כמקובל היה על קבלן העפר לשפוך את פסולת העפר לאתר מיוחד ליד נמל יפו המיועד למטרה זו. שם חייבים קבלני-העפר של העיריה לפרוק את חומרי-הפסולת במיסגרת מיבצע ייבוש שעורכת העיריה. עבור הובלת הי חומר מקבלים הקבלנים תשלום מלא לפי מרחק ההובלה.

הקבלנים שביצעו את העבודה בכיכר-המדינה היו האחים זילברברג, שכפי הנראה לא התרגשו מהוראתו הדחופה של ראש-העיר. עבורם לא היה החומר בבחינת פסולת חסרת ערך. החומר היה שווה סכום כסף בלתי מבוטל בנסיבות הנכונות, מה גם שיתוף הפעולה של הקבלנים עם חבר לקת גנים וגוף הוא הדוק כל כך. הוראתו של צי"צ לא בוצעה מידית כפי שדרש אלא רק כעבור שבועיים, כאשר נמצא השימוש הנכון לעשרות הטונות של חומר המילוי.

כאשר בוצעה לבסוף הוראת ראש-העיר והאחים זילברברג החלו לפנות את פסולת העפר מכיכר-המדינה, קרה דבר מוזר. משאיות החברה לא פנו דרומה לכיוון נמל יפו, אלא דווקא צפונה, לאתר העבודה ברמת-אביב ג'. חומר המילוי שנילקח מר כיכר-המדינה שימש לסתימת אותו בור ענק שגרם לקבלנים צרות.

זו היתה סיבה מספקת כדי להתעלם מן הוראת ראש-העיר, ויש אף מי שמצדיק זאת. הרצל גולן, שהדברים נעשו בידיעתו, טוען כי חומר המילוי שהובא לרמת-אביב הגיע משני מקורות. חלק מהחומר הגיע בידיעתו ובאישורו מכיכר-המדינה, ואילו חלק אחר מחומר המילוי, לדבריו "ניקנה עליידי העיריה מהאחים זילברברג לפני חודשים רבים, במחיר זול והודמנותי."

מי מסר

את החומר?

כאשר נישאל הרצל גולן מהו מקור החומר שניקנה, במחיר זול והודמנותי, תי" הודה שאין לו מושג מהיכן מביאים האחים זילברברג את החומר. לטענתו של גולן, העיריה אינה משלמת לאחים זילברברג עבור החומר שהעבירו לרמת-אביב מכיכר-המדינה, ואני מספק על כך. גם כאן, בתצפית על עבודתם של הקבלנים, התגלה שאין כלל פיקוח או רישום של אנשי העיריה באתרי העבודה, כך שאיש אינו יודע מהו המקור האמיתי של החומר שהובא על ידי הקבלנים לרמת-אביב ג'. מוזכר העיר בודק בחקירתו את החשד שהעיריה שילמה במקרים מסוימים עבור חומר שנילקח מאדמותיה שלה.

"אני מסוגל להאמין" אומר הרצל גולן "שקבלנים גונבים אדמה ומשתמשים בה לעבודות פרטיות שהם מבצעים, ואף גור בים מאנשים פרטיים כסף עבור החומר שגנבו מעיריית תל-אביב. אבל קשה לי להאמין שיש מישהו שמפנה אדמה של עיריית תל-אביב תמורת תשלום מהעיריה, ומוכר אותה אחר-כך בחורה לעיריה בכסף מלא. אפילו אם הוא משתמש בחומר הזה במקום עבודה אחר או כשמוזין העבודה זו מחלקה אחרת של העיריה, זה נשמע לי לא הגיוני. בכל אופן, אני חושב שבמקרה הזה הישתלם יותר לקבלנים להשתמש דווקא בחומר מכיכר-המדינה שנתתי להם ולקבל את דמי ההובלה."

משה זילברברג, אחד מארבעת האחים בעלי החברה והרות החיה שבה, סירב להתייחס לנושאים אלה ולהשיב לשאלות הנוגעות לעבודות שמבצעת החברה עבור עיריית תל-אביב. תגובתו היתה מפתיעה. "רק אם תגלה לי מי מסר לכם את האני פורמציה עלינו" הטיח כלפי כתב העולם הזה. "אולי אדבר איתך."

כריה. המחלקה שלנו, בכל אופן, מתנגדת לכך."

את העובדה שהוא מחלק אדמה מקרקע פרטית ידע גם הרצל גולן, אבל בפיו היה תירוץ משכנע לאישור המזור: "בין כה וכה השטח יעבור לרשות העיריה בעתיד." טען, ואנחנו מתכננים שם נטעות עצים לאורך הכביש."

עד שינטעו עצים לאורך הכביש, בודק מוזכר העיריה, מלבד את האישור המזור, חשדות חמורים יותר בפרשה זו. בחקירה נבדקת השאלה האם אין הקבלנים מקבלים מלבד דמי-ההובלה, גם תשלום עבור הי חמרה שנילקחה משטח פרטי, וששוויה מגיע לסכום של מאתיים אלף לירות.

הרצל גולן טוען כי עבור החמרה שלקחו האחים זילברברג מרחוב לוי אשכול למקום עבודתם ברמת-אביב ג', אין העיריה משי-למת פרוטה לקבלנים. "יש לי פיקוח עליהם" הוא טוען.

אבל בתצפית על פעילותם של הקבלנים הורזים לא נראה אפילו נסיון קלוש של פיקוח או רישום העמסת החמרה ויעדי ההובלה. מחלקת גנים וגוף בעיריית תל-אביב אינה שולטת בחומר היקר שאותו אישרה לקבלנים לקחת מאדמות פרטיות

קרמר, מספר: "למיטב ידיעתי זוהי פעמי-לית בלתי חוקית ושלחתי מספר פעמים את הפקחים כדי להפסיק את החפירה ו-לרשום דוחות לעבריינים, אבל היתה לי הפתעה. לאחים זילברברג יש אישור בי-כתב מטעם המחלקה לגנים וגוף המאפשר להם לקחת חמרה במקום הזה."

"נכון" מודה הרצל גולן, "אני נתתי את האישור הזה על דעת עצמי והאחריות כולה על ראשי במיקרה הזה."

כמה שלא הודה הרצל גולן ומה שפקחיו של קרמר לא ידעו, היא העובדה של-אישור המזור שסיפק הרצל גולן אין כלל חוקף חוקי. לכל פעולת כריה או שינוי פני הנוף, דרוש אישור של האחראי על המחוז מטעם משרד-הגנים. הממונה על המחוז מצידו, לא יספק אישור כזה אלא אם כן אין התנגדות מצד מינהל מקרקעי-ישראל ורשות שמורות-הטבע.

בעיקבות השאלות שהופנו לדובר עיריית תל-אביב, פתח מוזכר העיר א"ל (מיל.) יעקב ("ספר") הדר בחקירה משלו לבריור המתרחש במחלקת גנים וגוף וקשריה עם הקבלנים. במקביל, בודקים אנשי מינהל מקרקעי-ישראל ופקחי רשות-שמורות הי-טבע את הפרשה. שכן בחקירת העולם הזה

המפקח שנהג בגיפ של רשות שמורות-הטבע לכיוון תל-ברוך נדהם למראה עניו. בכביש לוי אשכול, קצת דרומה לצומת רישפון, נפער בנוף הגביר עות פצע מכוער. סימני עיקבות הטרקטור רים והמשאיות עדיין היו טריים בו לגמרי. זהו מיכרה חמרה ענקי המתמשך לאורך כמאה מטרים, והוא העמוק ביותר מבין מיכרות האדמה המכניסים שנוצרו בשנים האחרונות לאורך דרך זו.

רחוב לוי אשכול בתכנית לי הפך למיכרה זה לכל גנבי העפר. עוד בתקופה שבה היתה לחברת נתיבי אילון חוקה על השטח, התנהלה במקום גניבה שיטתית של חול ים וחמרה על-ידי קבלנים זריזים. היה גם בעל יוזמה אלים שבנה לו ביקתת עץ טקנה במקום וניחל תקופה ממושכת מיסחר פורה בעפר שבמקום כאילו היה זה רכוש. זכר למאורות אלה הן צלקות ור-בקעות עמוקות המכערות את הנוף.

אישור

בלתי חוקי

בין אלה שחפרו באזור היו גם אנשי החברה הקבלנית האחים זילברברג מר-תל-אביב, חברה המבצעת עבודות-עפר שור-נות עבור עיריית תל-אביב ובעיקר עבור מחלקת-גנים וגוף שבעיריה.

האחים זילברברג חפרו והעבירו מרחוב לוי אשכול כעשרת אלפים מטרים מעוק-בים של אדמת חמרה משובחת, שערכה נאמד במאתיים אלף ל"י.

האדמה הרדנה

ועל מה שנעשה בו. השטח שבו מבצעים האחים זילברברג את עבודת הכשרת קרקע ברמת-אביב ג' עבור העיריה, כבר כולה בשיכבה עבה של חמרה שמקורה ברחוב לוי אשכול. אולם מתחת לחמרה מיסתתרת שיכבה עבה עוד יותר של חומר אחר. זוהי שיכבת פסולת-עפר המכונה בין הקבלנים "חומר מילוי". המשמש אותה קבלני-העפר למילוי שקעים ובורות: חומר המילוי זול יותר מן החמרה ומחיר משאית חומר מילוי הוא כ-140 לירות.

באתר העבודה ברמת-אביב ג' היה בור ענקי שאותו נאלצו האחים זילברברג לסי-תום באדמת מילוי לפני שלב הכיסוי בי-חמרה. גם מקורותיו של אותו חומר מילוי והדרך שבה בוצעה העבודה, מהווים נושא לחקירה פנימית בעיריה. החשדות לגבי מקור חומר המילוי שבו ניסתם הבור, התי-עוררו בעקבות מיקרה משונה.

ילדה ששיחקה בראש ערימת פסולת עפר בגובה של ארבעה מטרים, מעדה עפר דרדררה במורד הגיבעה. הילדה שברה את רגלה ואושרה. זה קרה לפני שבועות

התגלו פרטים מוזרים נוספים לחציבת אד-מת החמרה.

חמרה

בשטח ההפקר

בתחילה היה נידמה שהקרקע ברחוב לוי אשכול שייכת לעיריה, ומסיבה זו נטל לעצמו הרצל גולן את הרשות לחלק מטובה לקבלנים. חקירה נוספת הפ-ריכה הנחה זו.

אחרי שחלק מהשאלות לגבי הפרשה הופנו לסגן ראש-העיריה הממונה על נכ-סיה, פרץ אוניקובסקי, נערך בירור יסודי לבדיקת הבעלות על הקרקע שבה פועל מיכרה החמרה הבלתי מאושר. מנהל אגף הנכסים, גרשון יובל, ומודד מוסמך של העיריה יצאו עם כתב העולם הזה לשטח הכריה לבדיקה יסודית יותר בעזרת מפות עירוניות מעודכנות. "השטח אינו שייך לעיריית תל-אביב" סיכם גרשון יובל את הבדיקה, ואני לא מבין אדך הקבלנים קיבלו כאן בכלל אישור

הטרקטורים והמשאיות של האחים זילברברג מעמיסים את החמרה במק-רים רבים בשעות בלתי מקובלות, כמו בשעות אחר הצהריים המאוחרות בהן אין במקום פיקוח של פקחי העיריה. החמרה מועמסת במהירות על משאיות כבדות, והללו פורקות את המטען היקר לא רחוק משם. באזור הפיתוח החדש של עיריית תל-אביב הנקראת רמת-אביב ג', הנמצאת בקצה הצפוני של שכונת רמת-אביב, שם מבצעים האחים זילברברג עבודת הכשרת שטח ירוק עבור עיריית תל-אביב, בין השאר הם משתמשים שם בכמויות גדולות של חמרה.

פעולת החפירה עוררה תשומת-לב ו-תמיהה בקרב מספר פקחי עיריה בכירים שהודמנו למקום במקרה. פקחי העיריה הבחינו גם הם במתרחש והתכוונו לרשום לחופרים דוח"ע על כריה בלתי חוקית. אולם כאן נחתה הפתעה בלתי צפויה. האחים זילברברג שלפו את גישם הסודי. את הנשק סיפק להם מנהל מחלקת גנים וגוף בעיריית תל-אביב, הרצל גולן. ראש אגף פיקוח ותברואה בעיריה, אריה